

UZASADNIENIE SZCZEGÓŁOWE DO UWAGI SRG-20/2026

Standard wczesnego informowania mieszkańców i dialogu społecznego przy inwestycjach mogących powodować konflikty

do projektu Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Zgłaszający	Stowarzyszenie „Partnerstwo Dzikie Mazury” / Zbigniew Sienkiewicz
Powiązanie z formularzem	Załącznik do odrębnej uwagi konsultacyjnej SRG-20/2026
Zakres projektu Strategii	Rozdz. 7.8 „Komunikacja i udział interesariuszy”; cel operacyjny 2.1; rozdz. 4.7–4.8; system wdrażania Strategii

1. Przedmiot uwagi

Uwaga dotyczy potrzeby uzupełnienia projektu Strategii o szczególny standard wczesnego informowania mieszkańców i prowadzenia dialogu społecznego w sprawach inwestycji, które ze względu na skalę, lokalizację, charakter technologiczny albo możliwe oddziaływania mogą wywoływać istotne konflikty przestrzenne, środowiskowe lub społeczne.

Projekt Strategii zawiera ogólny rozdział 7.8 dotyczący komunikacji i udziału interesariuszy. Jest to kierunek prawidłowy, lecz zapis koncentruje się głównie na informowaniu o postępach wdrażania Strategii oraz na konsultacjach, opiniach i propozycjach dotyczących planowanych przedsięwzięć. Nie określa natomiast, kiedy, w jakim zakresie i w jakiej formie mieszkańcy powinni otrzymywać informację o inwestycjach potencjalnie konfliktowych.

2. Problem został rozpoznany już w uwagach do diagnozy

W przygotowanych wcześniej uwagach do diagnozy strategicznej wyodrębniono punkt A7 „Brak zasad przejrzystej komunikacji społecznej w procesach planowania przestrzennego i środowiskowego”. Wskazano w nim, że brak systemowego standardu prowadzi do sytuacji, w której mieszkańcy dowiadują się o inwestycjach na zaawansowanym etapie procedur, informacje krążą w formie nieoficjalnych przekazów i pogłosek, a brak rzeczywistego dialogu pogłębia frustrację i brak zaufania.

W tym samym materiale, w pkt A8, wskazano również deficyt stabilnych lokalnych kanałów informacji i debaty publicznej jako czynnik osłabiający spójność społeczną oraz zdolność wspólnoty do rozwiązywania trudnych i konfliktowych spraw.

3. Co już zawiera projekt Strategii

Rozdział 7.8 stanowi, że skuteczna realizacja Strategii wymaga otwartej i przejrzystej komunikacji z mieszkańcami i innymi interesariuszami. Projekt przewiduje wykorzystywanie raportu o stanie gminy, strony internetowej, BIP, mediów społecznościowych, konsultacji społecznych, spotkań z mieszkańcami oraz sesji Rady Miejskiej.

Strategia deklaruje także możliwość aktywnego udziału mieszkańców i interesariuszy poprzez konsultacje, zgłaszanie opinii i propozycji dotyczących planowanych przedsięwzięć oraz współpracę przy realizacji inicjatyw.

Nie jest więc potrzebne tworzenie od podstaw nowej polityki partycypacyjnej. Potrzebne jest doprecyzowanie ogólnego zapisu przez wprowadzenie standardu dla inwestycji, w których informacja przekazana dopiero na etapie

formalnych konsultacji może być zbyt późna, aby realnie wpływać na wariant lokalizacyjny, skalę, rozwiązania techniczne lub organizację ruchu.

4. Wczesna informacja nie może zastępować ustawowych procedur

Proponowany standard nie zastępuje konsultacji i udziału społeczeństwa wymaganych przepisami prawa w postępowaniach środowiskowych, planistycznych lub inwestycyjnych. Nie zmienia również terminów procesowych ani kompetencji organów.

Jego funkcją jest uzupełnienie procedur formalnych o wcześniejszą, zrozumiałą i uporządkowaną informację, dzięki której społeczność lokalna może poznać podstawowe założenia przedsięwzięcia zanim konflikt zostanie utrwalony. W wielu przypadkach właśnie na wcześniejszym etapie najłatwiej jeszcze rozważyć inny wariant, większą separację przestrzenną, zmianę dojazdu, ograniczenie skali lub dodatkowe zabezpieczenia.

Zasada: dialog prowadzony wyłącznie po ustaleniu zasadniczych parametrów inwestycji staje się konsultacją skutków; dialog wczesny może jeszcze wpływać na sposób rozwiązania problemu.

5. Kiedy stosować standard

Strategia powinna wskazać kryteria uruchamiania rozszerzonego standardu informacyjnego. Nie powinien on obejmować każdej drobnej inwestycji ani zwykłej działalności gospodarczej.

Standard powinien być rozważany w szczególności, gdy inwestycja:

- może znacząco zmienić sposób użytkowania większego obszaru lub charakter jego otoczenia,
- jest lokalizowana w pobliżu zabudowy mieszkaniowej, szkół, placówek zdrowotnych, terenów rekreacyjnych lub turystycznych,
- wiąże się z istotnym ruchem ciężkim, hałasem, odorami, emisjami albo ryzykiem technologicznym,
- ma charakter wielkoskalowy, w tym energetyczny, przemysłowy, wydobywczy lub infrastrukturalny,
- może powodować oddziaływania skumulowane z innymi istniejącymi lub planowanymi przedsięwzięciami,
- budzi istotne zainteresowanie lub obawy społeczne z uwagi na skalę, lokalizację albo możliwe skutki.

6. Minimalna karta informacyjna inwestycji

Podstawowym narzędziem powinna być krótka, publiczna karta informacyjna, przygotowana w języku zrozumiałym dla mieszkańców i wyraźnie oddzielona od specjalistycznej dokumentacji.

Karta powinna – w zakresie danych publicznych i dostępnych Gminie – obejmować:

- nazwę i rodzaj przedsięwzięcia,
- lokalizację oraz prostą mapę sytuacyjną,
- podstawowe parametry skali istotne dla otoczenia,
- status procedury i organ prowadzący,
- najważniejsze potencjalne oddziaływania wymagające analizy,
- informację o dokumentach publicznie dostępnych i sposobie ich uzyskania,
- wskazanie, czy przewidywane są konsultacje, spotkanie lub możliwość składania uwag,
- datę aktualizacji informacji.

Karta powinna być powiązana z publiczną mapą procesów inwestycyjnych postulowaną w SRG-19, tak aby mieszkańiec mógł przejść od lokalizacji na mapie do podstawowych informacji i dokumentacji.

7. Standard kanałów informowania

Samo opublikowanie informacji w jednym miejscu nie gwarantuje dotarcia do osób zainteresowanych. Strategia wymienia już kilka kanałów komunikacji i należy je wykorzystać w sposób skoordynowany.

Dla inwestycji objętych standardem zasadne jest równoległe wykorzystanie:

- Biuletynu Informacji Publicznej i dedykowanej zakładki na stronie Gminy,

- publicznej mapy SRG-19,
- mediów społecznościowych Gminy jako kanału powiadamiającego,
- sołtysów, radnych i jednostek pomocniczych w przypadku inwestycji dotyczących konkretnej miejscowości lub obszaru,
- tablic ogłoszeń lub innych zwyczajowo używanych kanałów lokalnych,
- newslettera lub systemu subskrypcji powiadomień, jeżeli zostanie wdrożony.

8. Spotkanie informacyjne i dialog

W przypadku inwestycji o wysokim potencjale konfliktowym sama publikacja materiałów może być niewystarczająca. Strategia powinna przewidywać możliwość organizacji otwartego spotkania informacyjnego lub debaty z udziałem mieszkańców, przedstawicieli Gminy oraz – jeżeli jest to możliwe – inwestora i autorów dokumentacji.

Spotkanie powinno służyć wyjaśnieniu założeń, przedstawieniu wariantów i pytań wymagających dalszych analiz, a nie promocji z góry przyjętego rozwiązania. Ważne jest zachowanie rozdziału ról: Gmina jako gospodarz procesu powinna zapewniać rzetelną informację i możliwość wypowiedzi wszystkich stron.

9. Dokumentowanie pytań i odpowiedzi

Jednym z warunków rzeczywistego dialogu jest możliwość sprawdzenia, co zostało zgłoszone i jak się do tego odniosiono. Dlatego dla większych inwestycji warto prowadzić publiczny rejestr najważniejszych pytań, odpowiedzi i materiałów z kolejnych etapów.

Nie oznacza to konieczności sporządzania dodatkowych rozstrzygnięć administracyjnych poza ustawowymi procedurami. Jest to narzędzie informacyjne, które ogranicza powtarzanie tych samych pytań, pozwala śledzić zmiany projektu i przeciwdziała powstawaniu sprzecznych, nieoficjalnych wersji informacji.

10. Wczesny dialog a konflikt interesów

Władze Gminy mogą być jednocześnie zainteresowane pozyskaniem inwestycji, rozwojem gospodarczym i wzrostem dochodów budżetowych. Tym bardziej potrzebny jest standard komunikacji, który odróżnia informowanie o faktach od promocji przedsięwzięcia i pozostawia mieszkańcom przestrzeń do zgłaszania zastrzeżeń.

Neutralny standard jest korzystny również dla inwestorów: pozwala wcześniej identyfikować źródła konfliktów, ograniczać ryzyko opóźnień i poszukiwać wariantów bardziej akceptowalnych społecznie.

11. Współpraca z organizacjami społecznymi i lokalnymi liderami

Diagnoza wskazuje aktywny sektor organizacji pozarządowych i rosnącą aktywność obywatelską. Potencjał ten powinien być wykorzystywany nie tylko przy wydarzeniach społecznych, lecz także przy trudnych procesach inwestycyjnych.

Organizacje, sołtysi, rady sołeckie, radni, grupy mieszkańców i lokalni eksperci mogą pełnić rolę pośredników informacyjnych, zgłaszać pytania i wskazywać lokalne uwarunkowania niewidoczne z poziomu dokumentacji technicznej.

12. Proponowane uzupełnienie Strategii

Proponuje się uzupełnienie rozdziału 7.8 o następującą albo równoważną merytorycznie zasadę:

„W przypadku przedsięwzięć mogących powodować istotne konflikty przestrzenne, środowiskowe lub społeczne Gmina Olecko stosuje rozszerzony standard wczesnego informowania i dialogu społecznego. Informacja powinna być przekazywana możliwie wcześniej, w zakresie pozwalającym zrozumieć lokalizację, skalę, status procedury i podstawowe potencjalne oddziaływania przedsięwzięcia. Gmina zapewnia publiczną kartę informacyjną, powiązanie z mapą procesów inwestycyjnych, dostęp do dokumentacji i – w sprawach o istotnym znaczeniu społecznym – możliwość otwartego spotkania lub debaty. Standard uzupełnia, a nie zastępuje udział społeczeństwa i konsultacje wymagane przepisami prawa. Informowanie powinno mieć charakter neutralny, a

zgłoszone pytania i odpowiedzi powinny być dokumentowane w sposób umożliwiający śledzenie przebiegu dialogu.”

13. Proponowane działania wdrożeniowe

- przyjęcie gminnego standardu informowania o inwestycjach potencjalnie konfliktowych,
- opracowanie jednolitego wzoru „karty informacyjnej inwestycji”,
- utworzenie na stronie Gminy stałej zakładki „Planowane inwestycje i procesy przestrzenne”,
- powiązanie informacji z mapą postulowaną w SRG-19,
- wprowadzenie możliwości subskrypcji informacji o inwestycjach lub zmianach planistycznych,
- organizowanie otwartych spotkań w sprawach o wysokim znaczeniu społecznym,
- publikowanie podstawowego rejestru pytań i odpowiedzi oraz informacji o zmianach w projekcie.

14. Proponowane wskaźniki

- przyjęcie standardu wczesnej informacji i dialogu [tak/nie],
- liczba inwestycji objętych rozszerzonym standardem informacyjnym [szt.],
- liczba opublikowanych kart informacyjnych inwestycji [szt.],
- liczba otwartych spotkań/debat dotyczących inwestycji potencjalnie konfliktowych [szt.],
- średni czas pomiędzy pierwszą publiczną informacją a formalnym etapem konsultacyjnym – w przypadkach, w których jest możliwe jego ustalenie [dni],
- liczba zgłoszonych pytań i odpowiedzi opublikowanych w ramach procesu informacyjnego [szt.],
- liczba subskrybentów lub odbiorców systemu powiadomień, jeżeli zostanie uruchomiony [os.].

15. Wniosek końcowy

Wnosimy o uwzględnienie uwagi SRG-20/2026 poprzez:

1. doprecyzowanie rozdziału 7.8 i wprowadzenie szczególnego standardu wczesnej informacji dla inwestycji potencjalnie konfliktowych,
2. określenie kryteriów uruchamiania rozszerzonego standardu,
3. wprowadzenie krótkiej, zrozumiałej karty informacyjnej inwestycji,
4. powiązanie informacji z publiczną mapą procesów inwestycyjnych postulowaną w SRG-19,
5. zapewnienie wielokanałowego informowania mieszkańców i lokalnych wspólnot,
6. przewidzenie otwartych spotkań lub debat przy inwestycjach o wysokim znaczeniu społecznym,
7. wprowadzenie neutralnego rejestru pytań, odpowiedzi i zmian projektu,
8. jednoznaczne wskazanie, że standard ma uzupełniać, a nie zastępować formalne procedury udziału społeczeństwa.

Dokumenty źródłowe

1. „Uwagi do projektu diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Olecko 2035” – pkt A7 „Brak zasad przejrzystej komunikacji społecznej w procesach planowania przestrzennego i środowiskowego” oraz pkt A8 „Deficyt lokalnych kanałów informacji i debaty publicznej”.
2. „Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku – projekt”, 2026, w szczególności rozdz. 7.8 „Komunikacja i udział interesariuszy”, s. 151, oraz rozdz. 4.7–4.8.
3. „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Olecko...”, 2025 – część dotycząca aktywności obywatelskiej, organizacji pozarządowych i potrzeby systematycznego dialogu oraz partycypacji.
4. SRG-19/2026 – publiczne mapowanie inwestycji o potencjalnym znaczeniu konfliktowym i skumulowanej presji inwestycyjnej.